

KOHÉZNY FOND

Kohézny fond zriadený v roku 1994 poskytuje finančné prostriedky na realizáciu projektov v oblasti životného prostredia a transeurópskych sietí v členských štátoch, ktorých hrubý národný dôchodok na obyvateľa je nižší ako 90 % priemeru EÚ.

PRÁVNY ZÁKLAD

Článok 177 (najmä jeho druhý odsek) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

CIELE

Kohézny fond sa zriadil s cieľom posilniť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť Európskej únie v záujme podpory trvalo udržateľného rozvoja. Na programové obdobie 2014 – 2020 poskytuje podporu vyčlenenú na:

- investície do životného prostredia vrátane oblastí súvisiacich s udržateľným rozvojom a energetikou, ktoré predstavujú prínos pre životné prostredie,
- transeurópske siete týkajúce sa dopravnej infraštruktúry (TEN-T) a
- technickú pomoc.

V súvislosti s projektmi, ktoré prispievajú k cieľom EÚ v oblasti životného prostredia, možno Kohézny fond využívať aj v oblastiach súvisiacich s udržateľným rozvojom, ako je energetická efektívnosť a energia z obnoviteľných zdrojov, a v oblasti dopravy okrem transeurópskych sietí – železničná doprava, vnútrozemská vodná doprava, námorná doprava, intermodálne dopravné systémy a ich vzájomná interoperabilita, riadenie cestnej, námornej a leteckej premávky, čistá mestská doprava a verejná doprava.

Od roku 2014 sa z Kohézneho fondu sumou 11,3 miliárd EUR podporujú projekty dopravnej infraštruktúry s európskou pridanou hodnotou v rámci nového Nástroja na prepájanie Európy (NPE)^[1].

KRAJINY OPRÁVNENÉ NA ČERPANIE POMOCI

Kohézny fond EÚ je určený pre členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) na obyvateľa je nižší ako 90 % priemeru EÚ. V programovom období 2014 – 2020 sa z Kohézneho fondu poskytujú finančné prostriedky pre týchto 15 členských štátov:

[1]Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1316/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení Nástroja na prepájanie Európy, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 913/2010 a zrušujú sa nariadenia (ES) č. 680/2007 a (ES) č. 67/2010.

Bulharsko, Cyprus, Českú republiku, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

ROZPOČET A FINANČNÉ PRAVIDLÁ

V programovom období 2014 – 2020 pridelí EÚ na Kohézny fond približne 63,4 mld. EUR (s výnimkou prevodov na Nástroj na prepájanie Európy) a úroveň financovania projektu z Kohézneho fondu môže predstavovať až 85 % nákladov na projekt.

Prostriedky z Kohézneho fondu v období 2014 – 2020 podľa členských štátov

Členský štát	Rozpočet (v miliónoch EUR)
Bulharsko	2 278,3
Česko	6 258,9
Estónsko	1 073,3
Grécko	3 240,5
Chorvátsko	2 559,5
Cyprus	288,9*
Lotyšsko	1 349,4
Litva	2 048,9
Maďarsko	6 025,4
Malta	217,7
Poľsko	23 207,9
Portugalsko	2 861,7
Rumunsko	6 934,9
Slovinsko	895,3
Slovensko	4 168,2
Celkom	63 390

* Vráťane dodatočnej sumy 19,4 milióna EUR pridelenej Cypru, ktorá je výsledkom revízie oprávnenosti na čerpanie Kohézneho fondu na roky 2017 – 2020.

Zdroj: Portál otvorených dát Európskej komisie o EŠIF, apríl 2017.

NÁVRH POLITIKY SÚDRŽNOSTI EÚ PO ROKU 2020

V máji 2018 uverejnila Komisia návrhy týkajúce sa politiky súdržnosti EÚ po roku 2020. Medzi ne patrí nariadenie o Európskom fonde regionálneho rozvoja (EFRR) a o Kohéznom fonde. Kohézny fond bude naďalej poskytovať podporu projektom v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti.

Tento návrh zachováva tematickú koncentráciu. Kohézny fond bude podporovať dva špecifické ciele: ekologickejšie, nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo (cieľ politiky (CP) 2) a prepojenejšia Európa (CP 3). Komisia navrhla zoznam činností, ktoré nemajú byť predmetom podpory z EFRR a Kohézneho fondu, a to vrátane priamej podpory

pre veľké podniky, letiskovú infraštruktúru (s výnimkou najvzdialenejších regiónov) a niektoré činnosti v oblasti nakladania s odpadom (napr. skládky).

V júli 2020 dosiahla Európska rada dohodu o dlhodobom rozpočte EÚ na roky 2021 – 2027. Európska rada vo svojej pozícii navrhla vyčleniť pre Kohézny fond 42,6 mld. EUR, z ktorých 10 mld. EUR by predstavovalo príspevok pre Nástroj na prepájanie Európy. Kohézny fond po roku 2020 bude financovať projekty v tých istých 15 členských štátoch ako v programovom období 2014 – 2020.

Na návrh Komisie sa vzťahuje riadny legislatívny postup, v rámci ktorého má Parlament rovnocenné postavenie s Radou. To znamená, že tieto dve inštitúcie budú musieť pred koncom roka 2020 dosiahnuť konsenzus, pokiaľ ide o budúce pravidlá týkajúce sa Kohézneho fondu. V marci 2019 sa v Parlamente dokončilo prvé čítanie.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Nariadenie o Kohéznom fonde na roky 2014 – 2020 podliehalo riadnemu legislatívnemu postupu a Parlament mal plné právo predkladať pozmeňujúce návrhy. Parlament tak mohol navrhnúť flexibilnejšie pravidlá, ktoré sú prispôbené potrebám členských štátov. Podarilo sa mu tiež rozšíriť pôsobnosť investícií Kohézneho fondu a začleniť investície do energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie, najmä v sektore bývania.

Parlament podporil myšlienku zavedenia spoločných ukazovateľov Kohézneho fondu, ktorými sa zjednoduší hodnotenie jeho využívania. Úspešne sa mu podarilo presadiť, aby sa do nariadenia – na rozdiel od návrhu Komisie – začlenila možnosť zmeniť zoznam týchto ukazovateľov, ak sú potrebné úpravy na zabezpečenie účinného hodnotenia pokroku v súvislosti s vykonávaním, a to prostredníctvom delegovaných aktov.

Po preskúmaní viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 v polovici trvania, ktorý sprevádzal balík legislatívnych návrhov, neprišlo v súvislosti s Kohéznym fondom k žiadnym podstatným zmenám.

Marek Kołodziejcki
08/2020

